

DE Banier

100 JAAR VRIJHEID VAN ONDERWIJS

“WE HEBBEN GOUD IN HANDEN!”

Vermijd vanzelsprekendheid
Leef uit verwondering

Vóór een
verantwoorde
vrijheid

Een nieuwe wind

Al tientallen jaren wordt gesproken over een fusie van de drie noordelijke provincies. Vlaanderen en Nederland samenvoegen, ook zo'n idee. Of de geluiden om de linkse politieke partijen te fuseren. We zien het (voorlopig) zo blijven. Vaak wordt gekeken waarom iets niet kan.

Denk Creatief, Novente vormgevers en Qompassie kijken naar wat wél kan. Daarom gaan we samen verder. Als een nieuw creatief bureau: Novente, concept en creatie. Met veertien medewerkers gaan we voor communicatie die meer resultaat oplevert. Sterker in strategie, creatiever in concept en vormgeving. Online en offline.

Benieuwd hoe we dat doen? Bel Lambert Kisteman, Theo van den Brink of Werner Dankers op (0341) 25 00 18.

PS: novus ventus = nieuwe wind

novente.nl | Hoofdvestiging: Marktstraat 17, 8071 GV Nunspeet
Nevenvestigingen: Kauwenhoven 5, Lunteren | Wethouder Ohmannstraat 5, Staphorst

novente.
concept en creatie

Wij staan voor u klaar.

KLOMP CREATIVE
bedrijfsfilms | promofilms | commercials | reportages
klompcreative.nl

Onze films
overtuigen.

INHOUD

Het Woord inscherpen	4
Voorzitter	5
Interview: Bisschop	6
Kanttekening	9
Euthanasiedocu	11
Partijrede	12
Onderwijsgelijkheid	15
Varia	16
Interview: V/d Schans	18
Program van beginselen	23
Succesvol afvalscheiden	24
Leerlingen weigeren	27
10 redenen vóór	28
Partijdag in beeld	29
Hebben debatten nut?	21

Vrijheid van onderwijs

De overheid is verplicht het bijzonder onderwijs te bekostigen. Het onderwijs naar Gods Woord en het belijden der kerk wordt tot op heden door de overheid betaald.

Dat is uniek in de wereld en het lijkt heel mooi. Maar het staat ver af van het standpunt van de SGP zoals verwoord in artikel 17 van het Program van Beginselen van de Staatkundig Gereformeerde Partij. Daarin staat: “Op de overheid rust de zorg, dat al het onderwijs overeenkomstig de norm van Gods Woord is.” Alle onderwijs dient te zijn naar de norm van Gods Woord. Het ideaal van de SGP is ‘de openbare school met de Bijbel’ of ‘de gereformeerde staatsschool’. Gaan we er gebukt onder dat er heel veel kinderen zulk onderwijs niet krijgen? Of zijn we er tevreden mee dat onze eigen gezindte haar kinderen onderwijs mag geven naar de norm van Gods Woord? Ds. Kersten had kritiek op de onderwijswet van 1920 maar heeft zich ook ingezet voor het oprichten van eigen scholen, waar

hij ouders en kerkenraden toe ocriep. In 1926 zei hij: “Wij moesten komen tot zelfstandig onderwijs. Men heeft ons gedwongen. Zolang de overheid geen gereformeerd onderwijs laat geven, moeten we strijden voor eigen scholen.” De vrijheid van onderwijs is dus niet het ideaal van de SGP, maar maakt het tot op heden wel mogelijk onze kinderen onderwijs te laten geven in overeenstemming met de doopbelofte. Er gaan steeds meer stemmen op in de politiek om de vrijheid van onderwijs af te schaffen. De vrijheid van onderwijs is dus geen vanzelfsprekende zaak. De vrijheid om onderwijs te geven naar Schrift en belijdenis wordt bedreigd. We moeten vrezen dat het niet blijft zoals het is. Waakzaamheid is dus geboden. Het is immers heel belangrijk dat er overeenstemming is tussen de opvattingen van de ouders, de kerk en de school. Het is verontrustend dat de overheid eisen stelt of gaat stellen aan het onderwijs die ingaan tegen Gods Woord. Te denken valt aan onbijbelse opvattingen over huwelijk, gezin en seksualiteit. Kent u gebed om Gods zegen over het onderwijs naar Zijn Woord? Bidt u voor hen die onderwijs geven en hen die onderwijs volgen? Het klinke door in gezin, kerk en school dat wedergeboorte, waarachtige bekering en zaligmakend geloof noodzakelijk zijn zal het wel zijn voor de eeuwigheid. ◀

DS. A. VAN HETEREN
vicevoorzitter

- “En gij zult ze uw kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op de weg gaat...”
Deuteronomium 6 :7a

Vrijheid om het Woord 'in te scherpen'

Vrijheid van onderwijs... Het recht om kinderen op school in aanraking te brengen met het Woord van God, met de zaligheid.

In ons land is dat sinds 1948 grondwettelijk verankerd. Een groot voorrecht, maar ook een heilige roeping. Steeds weer het volgende geslacht voor te houden de HEERE lief te hebben met heel het hart, met heel de ziel, en met alle kracht. Daarover te spreken; thuis, maar ook onderweg, buitenshuis. Deze roeping schuurt overigens wel met wat onze samenleving voor ogen staat: religie als hobby, 'dat doe je thuis, achter de voordeur', en daar houdt het dan op. Artikel 23 van onze Grondwet ligt behoorlijk onder vuur, als zijnde 'niet meer van deze tijd'.

DS. H. LIEFTING
Delft

En natuurlijk ligt de eerste roeping binnenshuis. Niet voor niets ben je als vader priester van je gezin. Vanuit het diepe verlangen van Jozua: "Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de HEERE dienen."

Heel belangrijk is het echter als er vanuit het gezin een duidelijke link loopt naar kerk en school. Als men in Israël op vrijdagavond, als de sabbat wordt ingeluid, de synagogedienst verlaat, gaat men psalmzingend terug naar huis. De liturgie vanuit het Huis van God moet doorgaan in het gezin. Want de woorden, de geboden en de inzettingen van de Heere moeten worden 'ingescherpt' bij de kinderen, zoals Deuteronomium 6 dat zo mooi verwoordt. Vanuit het Hebreeuws heeft dat alles te maken met het scherp maken van wapens, spiesen en pijlen. Zodat ze diep kunnen doordringen, tot in het hart.

Dat is de bedoeling van alle godsdienstige opvoeding. Het moet een hartenzaak worden! Zodat het zaad, het nageslacht, de Heere zal dienen...

Wat een zegen dat we dit als ouders allemaal niet alleen hoeven te doen. Het Doopformulier heeft het over 'onderwijzen', maar ook over het 'doen en helpen onderwijzen'. Rijk is het als kerk en school in het verlengde van het ouderlijk huis hierin bijstaan. Een zegen is het dat we in dat opzicht al zoveel jaren een beroep mogen doen op de scholen. En laat de scholen met hun leerlingen dan ook maar 'op

de weg gaan.' Laten ze hen vanuit de concrete levenssituatie meenemen naar de Heere, om door Hem en Zijn Woord toegerust te worden, om hen vervolgens ook weer mee terug te nemen naar de maatschappelijke werkelijkheid.

In dat onderwijs mag steeds weer de Heere Jezus worden voorgesteld. Reken er maar op dat Hij thuis een godsdienstige opvoeding heeft gehad. Zijn ouders namen Hem ook mee naar het Huis van Zijn echte Vader. Op jonge leeftijd was Hij al volop bezig in de dingen van Zijn Vader. Zo kreeg Hij het Woord van God 'ingescherpt' door Zijn ouders en Zijn leermeesters. En dan lezen we dat Hij toenam in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de mensen. Van onderwijs uit de Schiften mogen we veel verwachting hebben! Ook in het onderwijs. ◀

Beginsel en werkelijkheid

De ontstaansgeschiedenis van het reformatorisch onderwijs en die van de SGP zijn nauw aan elkaar verbonden. Op beide terreinen was ds. Kersten de stuwende kracht.

Met de grondwetsherziening van 1917, werd de financiële gelijkstelling tussen het openbaar en bijzonder onderwijs een feit. Dit baande de weg tot het stichten van scholen met als grondslag Gods Woord en de belijdenisgeschriften. In de periode daarvoor waren al christelijke scholen opgericht, waarvoor ouders zich grote financiële offers hadden getroost. Met de oprichting van een eigen scholenbond (VGS) in 1921 te Krabbendijke door ds. Kersten, werd Zeeland ook de bakermat voor het gereformeerd c.q. reformatorisch onderwijs.

SGP-VISIE OP ONDERWIJS

Ds. Kersten was niet onverdeeld verheugd over de onderwijspacificatie. Kern van de SGP-visie is immers dat alle kinderen van ons volk onderwijs ontvangen bij een geopende Bijbel. Met Groen van Prinsterer betreurde hij en betreurt de SGP het dat grote delen van de Nederlandse jeugd van dat onderwijs verstoken blijven. Anderzijds biedt de vrijheid van onderwijs ons de unieke mogelijkheid tot onderwijs en vorming op basis van Gods Woord. Dat de stichting van scholen voor bijzonder onderwijs in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van ouders, overeenkomstig hun doopbelofte, werd

als kernvisie in 1918 in het beginselprogramma vast gelegd. Daarnaast dat het bijzonder onderwijs regel en het openbaar onderwijs uitzondering zou zijn. Hierover ontstond in de Algemene Vergadering in 1922 discussie, omdat er afgevaardigden waren die meer nadruk wilden leggen op de taak van de overheid. Ds. Kersten verdedigde zich toen door naar Groen van Prinsterer te verwijzen, die aanvankelijk ook uitsluitend voor de kerstening van de staatsschool was, maar toen bleek dat dit onbereikbaar was geworden, zich heeft ingezet voor de vrije bijzondere school. Later werd in het beginselprogramma de taak van de overheid meer benadrukt. "Op de overheid rust de zorg, dat al het onderwijs overeenkomstig de norm van Gods Woord is." (1958; 1991)

EEN AANHOUDEnde ZORG.

Tussen de werkelijkheid van de hedendaagse seculiere samenleving en het onderwijsideaal van de SGP bestaat een steeds grotere kloof. Daarnaast wordt

de vrijheid van onderwijs in de Tweede Kamer en daarbuiten regelmatig betwist; een bron van aanhoudende zorg! Alle betrokken onderwijsorganisaties (Verus, VGS, VBSO) beroepen zich veelvuldig en terecht op art. 23 als die vrijheid ingeperkt dreigt te worden. Daarom is ook voor de SGP de onderwijsvrijheid een aangelegen punt en hoedt zij er zich voor om, door ondoordacht optreden, de vrijheidstak waarop ook het reformatorisch onderwijs rust door te zagen.

Het ideaal: de (openbare) school met de Bijbel voor alle jongeren, kan slechts gerealiseerd worden als de doorwerking van Gods Woord in brede lagen van de samenleving onder Gods zegen werkelijkheid is geworden. Intussen mag anno 2017 in ootmoedige dankerkentenis jegens de Heere herdacht worden dat we al 100 jaar in vrijheid Bijbelgetrouw onderwijs mogen geven en ontvangen. Een voorrecht en een verantwoordelijkheid! ◀

"Niet door ondoordacht optreden de vrijheidstak waarop het onderwijs rust doorzagen."

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

Een ongekeend groot goed

voor ons en voor de volgende generatie

Een deel van de doopbelofte: "Geliefden in de Heere Christus, (...) of gij niet belooft en voor u neemt, dit kind, als het tot zijn verstand zal gekomen zijn, waarvan gij vader (of: getuige) zijt, in de voorzeide leer naar uw vermogen te onderwijzen, te doen en te helpen onderwijzen?" Als de ouder deze vraag 'ongeveerinsdelijk' beantwoord met 'ja' komt het aan op de praktijk. Na verloop van tijd zal de vraag opduiken naar welke school het kind zal gaan. Hoe zal het kind 'in de voorzeide leer' onderwezen worden?

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Elke ouder die de christelijke opvoeding van zijn kind serieus neemt, zal dus bij de vraag uitkomen hoe het kind op een school komt waar het de juiste vorming en opvoeding krijgt. Een kind zit vanaf het vierde levensjaar toch al snel 40 van de 52 weken, 5 van de 7 dagen, het grootste deel van de dag op school. Elke rechtgeaarde ouder, christelijk of niet-christelijk, neemt de keuze van een school heel serieus.

Nu is het dan zover dat er dit jaar een viering gaande is van '100 jaar onderwijsvrijheid'. Vieren geeft iets weer van de positieve waardering, de vreugde om de ontstane situatie. Nu zou je de vraag kunnen stellen of die vreugde en waardering er al is, of dat die er moeten komen dóór de viering die georganiseerd wordt. Zulke vragen leggen we

natuurlijk neer bij de onderwijsman van de SGP, Roelof Bisschop.

Een politiek antwoord volgt: "Er zal sprake zijn van beide. Er is een positieve waardering, maar die wordt niet bij ieder evenzeer gevoeld. De viering kan ook stimuleren tot het meer waarderen van de vrijheid."

Zo gaat het vaak met vrijheden: je hebt motivaties nodig om ze te waarderen vanuit een natuurlijke blindheid. Een hardhandige manier is de afwezigheid van de vrijheid, want dan wordt er verlangend terug- en vooruitgekeken naar het ideaal van de vrijheid. Maar een milde, pedagogische manier om de vrijheid van onderwijs positief te waarderen, is misschien wel herdenken en vieren van de vrijheid.

A middle-aged man with grey hair and glasses, wearing a dark blue suit jacket, a white shirt, and a bright orange tie, is speaking. He is gesturing with his right hand towards a woman whose back is to the camera. The background is a bright, indoor setting with a large floral arrangement and a framed picture on the wall.

▶ “Viering kan stimuleren tot het meer waardering van de vrijheid”

**Eerst nog maar even een basisvraag:
Wat is de vrijheid van onderwijs?**

“In mijn woorden zou ik het willen omschrijven als het recht dat ouders hebben tot stichting van een school. Ze hebben het recht om zelf de richting van de school te kiezen. Ook de inrichting van het onderwijs valt eronder. Dat wil zeggen dat ze zelf direct of indirect zeggenschap hebben over de lesmiddelen die op school worden gebruikt en het toelatingsbeleid wat er wordt gehanteerd om leerlingen toe te laten. Daarnaast heeft het ook een belangrijk effect op de benoeming van de leerkrachten. Dit is dus samen te vatten onder de trits: stichting, richting en inrichting.” Ondanks alle positiviteit van de herdenking en viering wil Roelof Bisschop toch ook een kanttekening maken. “Het is de ‘melancholische kanttekening’ dat we ondanks de vreugde en dankbaarheid toch niet ons ideaal is wat we hier vieren. Het is het noodideaal, want het ideaal is ‘de openbare school met de Bijbel’. Je zou kunnen zeggen dat het een school is met een open toelatingsbeleid. Het is een school waar alle kinderen van Nederland de Woorden van God elke dag voorgehouden krijgen. Helaas is dat niet het geval. Vandaar de melancholiek.”

Op pagina 18 en verder staat het interview met A.A. van der Schans. Hij heeft naar aanleiding van het genoemde ideaal de volgende vraag voor Bisschop:

Zou je een weg weten waardoor dat (theocratische) ideaal toch weer gaat gloriëren, waarbij het hart van het reformatisch/christelijk onderwijs toch bewaard blijft? De school is dan wel geen evangelisatie-instelling, maar Gods woord is er toch niet alleen voor onze kinderen?

“Het onderwijs heeft zich door de tijd heen helemaal in de huidige vorm geboetseerd. Een grote wijziging is daarom op korte termijn niet te verwachten. Ik zie dus niet helder voor me welke wegen tot dat ideaal kunnen leiden. Het uitzien is er wel en alle stappen die in die richting gaan, willen we ook toejuichen. We moeten op z'n minst alert blijven om ook dienstbaar aan de samenleving te kunnen zijn. In Jeremia 29:7 vind ik de Bijbelse lijn die me zo laat denken. Daar staat: ‘Zoekt den vrede der

stad, (...) en bidt voor haar tot den HEERE; want in haar vrede zult gij vrede hebben.”

Kan een opener toelatingsbeleid een eerste stap zijn om bij dat ideaal te geraken?

“Dat is inderdaad een logische vervolgvraag. Het is in sommige situaties ook echt mooi om te zien dat de klassieke ‘School met de Bijbel’ die je her en der nog wel vindt een opener toelatingsbeleid heeft. Toch is het niet overal haalbaar om dat toe te passen. Er zijn ook risico's aan verbonden. In een stad kun je je afvragen wat het voor gevolgen heeft als de leerlingenpopulatie verschuift naar een heel hoog percentage niet-christelijke leerlingen. Ook is het bij zo'n toelatingsbeleid moeilijk om de grens te leggen. Wie laat je dan wel toe en wie niet? We lopen altijd het risico dat er juridische zaken worden aangespannen. Bij een onduidelijke grens loop je dan wel een groot risico.”

Hoe is het in de politiek met de waardering?

“In elk geval met de mond belijdt men de

waarde van de vrijheid van onderwijs. De vrijheid wordt ook echt wel als een groot goed gezien, hoor. Je zou dus kunnen zeggen dat er geen frontale aanvallen op worden gepleegd, maar er wordt wel altijd aan geknabbeld. Dat komt doordat er altijd wel meningsverschil is over de interpretatie van de vrijheid en hoe de uitwerkingen ervan zijn in de praktijk. De overheid hoort zich namelijk wel met de kwaliteit van het onderwijs te bemoeien. De overheid mag en moet daar ook wel eisen aan stellen. Maar over hoe de scholen de doelen bereiken, mag de overheid niet gaan. Dat onderscheid is soms lastig te handhaven.”

Wat is de rol van de christelijke politiek met betrekking tot deze vrijheid?

“We proberen Beleidsmatig de zaken te regelen die voor de instandhouding en bevordering van de vrijheid zorgen. Nu die frontale aanvallen niet aan de orde van de dag zijn, hoeven we de voordeur niet zo in de gaten te houden, maar de achterdeur moeten we nog wel heel goed in de gaten houden. Het knabbelen aan de vrijheid

van onderwijs kan, zonder een alerte christelijke politiek, op termijn ervoor zorgen dat er een lege huls overblijft.”

Is er ook een taak voor de kerk?

“De taak van de kerk is er zeker, al is die wel anders dan vroeger. De rol van de kerk is nu meer van initiërend naar faciliterend verschoven. Dat houdt in dat het nu niet wenselijk meer is dat elk kerkverband zijn eigen school gaat oprichten. Dat dit in het verleden zo ging, is te begrijpen, maar nu is het alleen maar benadelend voor ons bijzondere onderwijs als iedereen zich achter zijn eigen muren terugtrekt en de verdeeldheid regeert.”

Niet in de laatste plaats: wat is de rol van het gezin?

“Eigenlijk begint het allemaal bij de ouders. Zij hebben bij de doop beloofd dat ze hun kind christelijk zullen onderwijzen en laten onderwijzen. Het is eigenlijk de taak van het hele christelijke volksdeel om alert te zijn en de waarde in te zien. Gezin, kerk en overheid moeten daarin samenwerken en een bond vormen. Het zou positief zijn als ouders de waarde van het bijzonder onderwijs inzien en daar hun steun en betrokkenheid aan blijven geven. Denk daarbij bijvoorbeeld ook aan de Reformatorische Oudervereniging (ROV). Het is een maatschappelijke en een christelijke verantwoordelijkheid.”

Zou u het 100-jarig jubileum een wonder willen noemen?

“We geloven niet in toeval. Het is wel een heel wonderlijke manier waardoor dit door vele jaren en strijd heen tot stand is gekomen. Zeker als je dat ook vergelijkt met de buitenlandse situatie. Dan blijkt dat de Nederlandse situatie uniek is. Het is zo normaal geworden dat we vergeten om er dagelijks voor te danken. Je verleert je te verwonderen. Maar dat zou niet zo moeten zijn. Het is een ongekend groot goed voor ons en voor de volgende generaties. Er is een plaats waar onze kinderen op basis van christelijke vorming en opvoeding kunnen opgroeien om hun plaats in de maatschappij te gaan innemen.” ◀

In deze rubriek leest u een reactie op het thema door **Wouter van den Berg**, fractievoorzitter Houten, bestuurssecretaris en persvoorlichter bij Verus, vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs.

VERWORVENHEID ÉN OPDRACHT

Het zal zo'n 50 cent per persoon zijn geweest. Of misschien een gulden. We deden het met een fanatiek groepje. Allemaal inleggen en degene met het hoogste cijfer voor de toets wint de pot. Soms win je, soms verlies je. Toen, op de middelbare school, vond ik het heel normaal. Nu ik terugkijk vind ik het wat vreemder. Iedereen heeft zo zijn eigen prikkels om z'n best te doen op school. Maar een financiële prikkel? Dat staat erg ver af van de bedoeling van onderwijs.

Eigenlijk lijkt het best op de manier waarop de overheid de afgelopen jaren gestuurd heeft in het onderwijs. Rendementsafspraken, ranglijsten en benchmarks. En begrijp me goed, toetsen en meten is heel belangrijk. Maar je kunt er ook in doorslaan. Dan gaat de ziel uit de school en gaan getallen en kwaliteitsdocumenten domineren. Ook christelijke scholen zijn hier gevoelig voor gebleken. Dat is niet onbegrijpelijk.

Maar onderwijs, en zeker christelijk onderwijs, is echt meer. Ik vergeet niet snel meer hoe ik op stage bij Mannafields Christian School in Edinburgh kon merken hoe de christelijke identiteit overal in terugkwam. Niet alléén bij de dagopening, het bidden en zingen. En of dat nu kwam ondanks of dankzij het feit dat de Schotse overheid christelijk onderwijs niet subsidieert, laat ik maar even in het midden.

Mede dankzij een wetsvoorstel van Roelof Bisschop – en penvoerder Gijsbert Leertouwer! – hebben scholen nu meer vrijheid om zélf hun onderwijskwaliteit te definiëren. Dat geeft op diverse scholen best nog vertegenwoordiging. Wat is dan echt onze visie op onderwijs, nadrukkelijk gekoppeld aan identiteit? Dat zou zomaar eens een andere visie kunnen zijn dan die van een liberale, niet-christelijke overheid.

De vrijheid van onderwijs is daarmee niet alleen een kostbare verworvenheid, maar ook een opdracht. Want als we zelf die ruimte niet invullen, doet een ander dat. Of erger, dan wordt die ruimte afgenomen. Steeds maar weer zijn er stromingen in politiek en samenleving die het niet kunnen verdragen dat christelijk onderwijs gesubsidieerd wordt door de overheid. Een veelkoppig monster dat steeds de kop opsteekt.

En dat is precies de reden waarom christelijk onderwijs moet laten zien dat het die vrijheid van onderwijs waard is. Dán kunnen we best verdragen dat er groepjes leerlingen zijn die denken dat het zinvol is om voor een hoog cijfer te gaan vanwege een gevulde pot.

Wouter van den Berg

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

**NATUURLIJK
VERS EN
SMAKELIJK**

Uw totaal aardappel leverancier

KWALITEITS
AARDAPPELEN
SINCE 1932

Controlleren | Sorteren | Wassen/verpakken | Verwerken

Vers verpakt

Voorgekookt

Voorgebakken

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks **Quiks** **QUIKS.NL**

VAN DEN BERG
verzekeringen

**'duidelijk advies
voor het MKB'**

VERZEKERINGEN VOOR

MKB | ZZP | PARTICULIEREN

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergh.nl - kantoorvandenbergh.nl

Goed voor je huis.nl

**Een helder
licht op de
zaak**

Spek | Accountants
Belastingadviseurs

Nieuwe Tiendweg 16
2923 AE Krimpen aan den IJssel
T 0180 591581
F 0180 591582
E info@spek.nl
www.spek.nl

SGP OVERWEEGT EUTHANASIEDOCUMENTAIRE

Steeds vaker wordt in Nederland de dood als 'oplossing' aangeboden aan patiënten met dementie, psychisch zieken en ouderen. En daarnaast speelt nog de dreigende toestemming voor hulp bij zelfdoding zonder leeftijdsbeperking. Het is de SGP een doorn in het oog dat het in de rest van de wereld nauwelijks bekend is hoe ver de wetgeving in Nederland inmiddels is opgerekt.

De SGP beraadt zich op plannen om

internationale druk op te bouwen tegen de euthanasiepraktijk in Nederland. Een van de opties die op tafel ligt, is het laten ontwikkelen van een korte documentaire om te tonen hoe ver de praktijk inmiddels is in Nederland.

Kees van der Staaij: "Nederland is gewend geraakt aan het oprekken van ethische grenzen rond de dood. Maar de feiten op zich zijn al genoeg om de buitenwereld te schokken. Dan denk ik aan het feit dat

steeds minder discutabele gevallen nog door een rechter worden getoetst, het doden van mensen die volledig wilsonbekwaam zijn en de komende plannen rond hulp bij zelfdoding zonder enige leeftijds-grens. Als je daarover vertelt in het buitenland, reageren mensen vaak ongelovig en geschokt. Wij willen dat er veel meer bekendheid komt in het buitenland voor de ernstige situatie in Nederland. Mogelijk dat die druk een rem zet op de voortdurende uitbreiding van de euthanasiepraktijken." ◀

VACATURE Stagiair Tweede Kamerfractie SGP (m/v)

In de Europese Unie (EU) is er een constante drang naar een Europese superstaat. Wij zoeken iemand die ons steunt in de bewaking van de Nederlandse soevereiniteit. Ben jij vanuit je hart betrokken op de christelijke politiek? En wil je graag een periode werken in de Tweede Kamer? Dan is dit je kans:

WIJ ZOEKEN:

- bij voorkeur een student rechten / Europese studie / internationale betrekkingen
- fulltime beschikbaarheid van september 2017 tot januari 2018
- goede contactuele eigenschappen
- aantoonbaar betrokken op de SGP

WIJ BIEDEN:

- een unieke werkomgeving
- samenwerking met een enthousiast SGP-team
- een passende stagevergoeding

SPREK DEZE FUNCTIE JE AAN?

Graag ontvangen we je sollicitatiebrief en cv uiterlijk donderdag 1 juni via j.djong@tweedekamer.nl.

INFORMATIE

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Henri Krooneman, h.krooneman@tweedekamer.nl.

Tijdens de partijdag op zaterdag 22 april sprak Kees van der Staaij in zijn partijrede over de bescherming van het leven, over de islam en over de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen en het daaropvolgende formatieproces. In deze Banier leest u een samenvatting van de rede.

Partijgenoten, we leven in een wereld vol vrees. Vrees die kan verschrikken, verlammen, verstikken.

Kort na Zijn opstanding sprak de Heere Jezus echter troostvolle woorden tot verschrikte vrouwen: Vreest niet!

BESCHERMING VAN HET LEVEN

Van de week werd ik aangesproken door een jonge vrouw: "Ik volg u op Facebook", zei ze, "en ik zie jullie inzet voor de bescherming van het leven. Willen jullie daar alsjeblieft mee doorgaan? Ik heb pas een baby gekregen, en het raakte mij toen ik zwanger was dat zoveel mensen tegen mij zeiden: 'je laat toch zeker wel testen of het gezond is?' Ik moest me telkens

verdedigen voor het feit dat elk kind voor mij welkom is, ook als het een beperking zou hebben. En in mijn familie is pas ook euthanasie toegepast. Het leidde tot een nare discussie tussen voor- en tegenstanders. Die voorstanders worden steeds feller, voor mijn gevoel. Weet je, daar kan ik echt van wakker liggen. Het gaat steeds verder."

Het gaat hier om zaken van leven en dood. Gods gebod is hier in het geding: "gij zult niet doden". Gelukkig groeit er rond de Nederlandse euthanasiepraktijk nu ook weerstand, ook bij diegenen die vanuit andere principes leven.

Dit debat is niet alleen een politiek debat.

Het is ook het gesprek in de media, op de straat, in de kantine, op het werk. Dat valt niet altijd mee. De nood is groot en daarom onze verantwoordelijkheid ook. Ik doe vandaag een klemmend beroep op u allemaal. Bid om wijsheid. Dat staat voorop. Maar denk ook intensief na over de manier waarop wij als bezorgde burgers hierover met onze medeburgers kunnen spreken.

HOUDING TEGENOVER DE ISLAM

Een ander thema dat in onze tijd veel mensen bezighoudt en bezorgd maakt, is de islam. Het is een lastig thema dat eerlijk moet aangesneden worden. Daarom hebben wij daar onlangs een manifest over uitgebracht. De SGP is wel verweeten dat we goedkoop inspelen op angstgevoelens. Dat verwijt slaat de plank mis. Het is oprecht recht doen aan begrijpelijke zorgen. Stevig neerzetten dat er dreiging is van de radicale islam, maar tegelijk ook gestempeld door het besef dat we iedere naaste lief willen hebben als onszelf en Nederland ook een veilige plek moet zijn voor moslims. Ook die boodschap staat letterlijk in het manifest. Het is het verwoorden van onze vaste en consequente koers, zoals die in de afgelopen decennia al eerder verwoord is door mijn voorgangers Van Rossum en Van der Vlies.

Ik geef het grif toe: we moeten oppassen dat maatregelen tegen de islam zich ook niet tegen christenen gaan keren. Maar we moeten ons anderzijds ook niet laten verlammen door angst voor de boemering. Daarom werkt de SGP niet mee aan blind gelijkheidsdenken dat geen verschil ziet tussen Kerstfeest en suikerfeest, en de islamitische gebedsoproep op één lijn stelt met het luiden van kerkklokken. Wie dat wel doet, weet niet waar de klepel hangt. Wij willen onbevreesd naar voren blijven brengen dat christendom en islam hemelsbreed van elkaar verschillen. Onze oproep luidt daarom: zwem niet in de gelijkheidsfuik.

VERKIEZINGSUITSLAG EN FORMATIE

Partijgenoten, de Tweede Kamerverkie-

zingen liggen inmiddels al weer meer dan een maand achter ons. Bovenop de winst van 33.000 stemmen bij de verkiezingen van 2012 is er opnieuw een aanzienlijke stemmenwinst: ruim 22.000. Een prachtig resultaat! Een groot voorrecht dat de Heere ons dit weer geeft.

Achter gesloten deuren praten VVD, CDA, D66 en Groen Links nu al weer geruime tijd over de vorming van een nieuw kabinet. De liefde spat er nog niet van af... Uit de verkiezingsuitslag kun je één les trekken richting formatie: voor het vertrouwen van de burger is het wenselijk dat de partijen die de coalitie vormen, inhoudelijk zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Van een slecht compromis wordt niemand gelukkig.

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

De positieve uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer stemt ons hoopvol voor een gunstige verkiezingsuitslag voor de SGP bij de gemeenteraadsverkiezingen die voor volgend jaar bij leven en welzijn op de agenda staan.

De voorbereidingen zijn inmiddels in volle gang. Natuurlijk spelen niet in elke gemeente dezelfde kwesties. Nunspeet is geen Middelburg en Tholen geen Werkendam. Maar ongetwijfeld zullen ook herkenbare SGP-speerpunten door het hele land terugkomen:

De bescherming van christelijke waarden zoals de zondagsrust die krachtig tegenwicht verdient tegenover de druk van vooral grootwinkelbedrijven.

Een krachtig pleidooi voor een actief sociaal beleid, oog voor kwetsbare jongeren en ouderen, het tegengaan van eenzaamheid en armoede.

Maar ook de vasthoudende inzet voor solide gemeentefinanciën, lage lokale lasten en een lokale overheid die een steun in de rug is voor ondernemers in plaats een stok in de spaken.

VREEST NIET

Negentig jaar geleden, aan het slot van de partijrede van 1927 haalde ds. Kersten treffende woorden uit de brieven van Isaac da Costa aan. "Men vreeze dan niets, zo het beginsel van onze wijsheid in en tot alles de vreeze Gods is, men vreeze alles zo lang nog enige andere toevlucht dan deze voor de redding of bewaring van ons fel bedreigde vaderland gezocht wordt." ◀

Ik wil eindigen met dichtregels van diezelfde Reveilman Da Costa uit zijn 'Paaszangen'

*O mijn ziel, wanneer de nacht
Des vertwijfens, des bestrijdens
U bestormt en aanvecht, wacht!
't Allerdonkerst uur des lijdens
Zal in blijdschap overgaan
Want de Heer' is opgestaan!*

- Ambtskleding
- Herenkleding
- Trouwkostuums
- Casualkleding

Graag tot ziens...

Geerts
herenkleding

Dorpsstraat 229
3925 KC Scherpenzeel
033 277 88 99
info@geertsherenkleding.nl
www.geertsherenkleding.nl
gratis parkeren

VERTROUWD ADRES - DESKUNDIG ADVIES - COMPLETE COLLECTIE

Scherpenisse auto's

Saab erkend reparateur
± 100 occasions (div. merken)

Rembrandtstraat 1 | 3262 HN Oud Beijerland
Tel. 0186 - 61 91 36
www.scherpenisseautos.nl

Passie
voor vakmanschap

Spikesplinternieuwe
Quooker Flex
(nieuw in onze showroom).

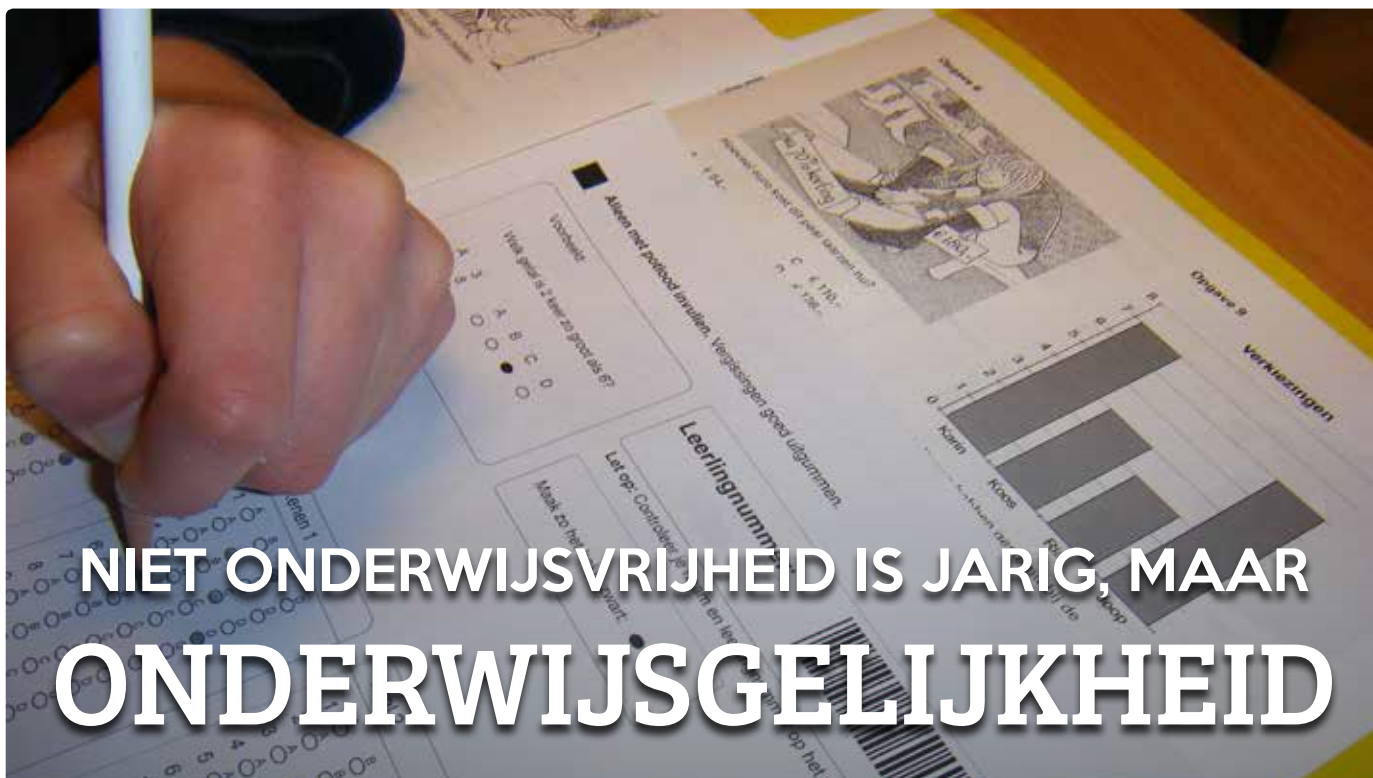

SINDS 1935

HUISMAN

keukens | sanitair | doe het zelf

Voltastraat 1 | 2952 AW Alblisserdam
078 69 32 541 | www.huismanalblisserdam.nl

NIET ONDERWIJSVRIJHEID IS JARIG, MAAR ONDERWIJSGELIJKHEID

Dit jaar vieren we een jubileum. In 1917 was de uitruil van het algemeen kiesrecht tegen het recht op onderwijs een feit. Voor honderd jaar onderwijsvrijheid is in de reformatorische kring volop aandacht. Deze Banier staat ook in het teken daarvan.

De vraag is alleen of we niet een beetje laat zijn...

DOOR MR. CORRY-ANNE VAN DER TANG-EVERSE

Al in 1848 werd vastgelegd dat scholen die onderwijs naar eigen opvattingen willen geven, in alle vrijheid mogen worden opgericht. Die vrijheid van onderwijs beleefde in 1948 al zijn honderdste verjaardag, iets waar ds. G.H. Kersten nog net getuige van is geweest. De onderwijsvrijheid van 1848 werd door de nieuwe Schoolwet uit 1878 alweer bemoeilijkt. De libertijnse minister Kappeyne van de Coppello bedacht allerlei strenge eisen voor het onderwijs. Zo hadden onderwijzers recht op een hoger salaris en wachtgeld. Maar het bijzonder onderwijs dat door vaak arme ouders gefinancierd moest worden, kon niet aan die eisen voldoen. Daarvoor had het simpelweg onvoldoende geld. De vrijheid van onderwijs was dan wel vastgelegd in de Grondwet, maar in de praktijk alweer een illusie geworden.

De ongelijkheid tussen openbare scholen die wel door de overheid werden gesubsidieerd en bijzondere scholen die niets kregen, werd eind negentiende eeuw des te prangerender. Dat was de inzet van de schoolstrijd die pas in 1917 resulteerde in een grondwetswijziging. Bijzondere scholen werden eindelijk "naar dezelfde maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd." (artikel 23 lid 7 van de Grondwet). Wat in 1917 na lang knokken werd bereikt, was dat bijzondere scholen gelijk werden bekostigd als openbare scholen. We vieren in 2017 dus honderd jaar

financiële gelijkstelling van onderwijs, geen honderd jaar vrijheid van onderwijs.

Nu denkt u misschien dat ik met dit feitenfetisjisme de vreugde van het eeuwfeest wil bederven. Niets is minder waar. Want door de gelijke behandeling kon de onderwijsvrijheid die er in principe wel was, eindelijk worden gerealiseerd. Eindelijk konden scholen de kwaliteit van hun onderwijs verbeteren en aan de eisen voldoen. Want het ontbreken van bekostiging zorgde in feite voor onvrijheid. Juist die ongelijke bekostiging is anno 2017 weer actueel. Over de kwaliteit van het onderwijs wordt in de Tweede Kamer nog steeds veel gedebatteerd. Kwaliteit wordt vaak op een lijn gesteld met 'excelleren' en 'presteren'. "Ik ben niet vies van presteren", zei VVD-Kamerlid Duisenberg tijdens een debat dat het Wetenschappelijk Instituut in april organiseerde. Presteren op hoge Citoscores kan zomaar de maat der dingen worden. Is er dan nog ruimte voor vorming van kinderen naar eigen opvattingen? In het hoger onderwijs zijn prestaties zo belangrijk dat een deel van de bekostiging daarvan afhankelijk is gemaakt. Dat kan een voorbode zijn van waarmee het lager onderwijs in de toekomst te maken kan krijgen. Wat krijg je dan? Ongelijke bekostiging. Dan zijn we weer terug bij af. Laten we daarom ook de onderwijsgelijkheid vieren en koesteren! ◀

AGENDA

WOENSDAG 14 JUNI

Tijdrede Alphen aan den Rijn

Ds. D.J. Budding uit Nunspeet

19.30 uur

Boskoop, Mendelweg 20, geb. GG,
Ichtuskerk

DONDERDAG 22 JUNI

Tijdrede Barneveld

Ds. A. Geuze uit Chilliwack (Canada)

19.30 uur

Barneveld, Vellerselaan 1, geb. GGiN

NB: Voor alle genoemde data geldt:
'Deo volente'.

De volgende *Banier* verschijnt op donderdag 29 juni. De kopij kan tot en met dinsdag 13 juni bij het partijbureau worden ingestuurd. U kunt zich richten tot J.S. (Sjon) van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl.

De daaropvolgende *Banier* zal op donderdag 21 september verschijnen. In de maanden juli en augustus verschijnt er dus geen *Banier*.

BRENG MET KLAS OF GEZIN
EENS EEN BEZOEK AAN HET
onderwijsmuseum
ZIE VOOR MEER INFORMATIE
ONDERWIJSMUSEUM.NL

Koninklijk onderscheiden

J. de Jong, Hardinxveld-Giessendam

Op woensdag 26 april kreeg Jasper de Jong een koninklijke onderscheiding vanwege zijn inzet voor de gemeenschap van Hardinxveld-Giessendam en mensen elders in de wereld. Naast verschillende andere functies was hij raadslid voor de SGP. De Jong is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

De SGP van Hardinxveld-Giessendam feliciteert hem en zijn familie van harte met deze onderscheiding en wensen hem ook voor de toekomst van harte Gods zegen toe!

R. Bor, Rhenen

In Rhenen kreeg R. Bor een onderscheiding: Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Hij is meer dan twintig jaar secretaris geweest van de SGP-kiesvereniging Rhenen-Elst-Achterberg. Ook is hij actief in de provinciale afdeling Utrecht, verzette hij veel werk rond de campagnes en was hij een enthousiast ledenwerver.

J.M. Visser, Rhenen

Mede-inwoner van Rhenen J. M. Visser kreeg eveneens een onderscheiding: Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Visser kreeg de decoratie voor zijn vele werkzaamheden op verschillende gebieden. Zo was hij onder meer een aantal jaar lid van de Rhenense gemeenteraad voor de SGP.

Echtpaar Rozendaal, Reeuwijk

In Reeuwijk is het echtpaar Rozendaal – van Vreeswijk koninklijk onderscheiden. De heer J. Rozendaal en mevrouw A. Rozendaal werden beiden benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Ze hebben zich op vele terreinen van het maatschappelijk leven ingespannen. De heer Rozendaal werd onder meer geridderd voor zijn bestuurswerk bij de lokale SGP.

De SGP feliciteert de decorandi van harte met hun onderscheiding!

GUIDOCONFERENTIE

Hoeveel kan een goed geweten verdragen?

In gesprek over voltooid leven, lege tolerantie en adnere actuele kwesties

D.V. ZATERDAG 17 JUNI

met dr. M.J. Kater, dr. A.A. Kluvelde,
drs. P. Lieverse (arts),
dr. Th.W.A. de Wit (filosoof) e.a.

9:15 uur - 12:45 uur met aansluitende lunch
GreenVillage Nieuwegein
Meer info op wi.sgp.nl/guidoconferentie

NIEUW!

Bestel nu op
www.sgp.nl/webshop

Lees onze politieke visie op vorming in het hoger onderwijs in de nieuwe publicatie!

FOTOVERANTWOORDING

Voorpagina: Roelof Bisschop, de onderwijsman van de SGP
Pagina 1,7, 8 en 27: beeld door Cees van der Wal Fotografie
Pagina 12, 13 en 29: beeld door Theo van der Elst
Pagina 15 en 31: beeld Wikimedia Commons
Pagina 16: Koninklijke onderscheiding J. de Jong \ beeld Mijndert de Jong
Pagina 16: Koninklijke onderscheiding fam. Rozendaal \ beeld RD
Pagina 18: 123RF
Pagina 19: beeld 100jaarvrijheidvanonderwijs.nl
Pagina 21: A.A. van der Schans \ beeld A. Dommerholt
Pagina 28: beeld 123RF

COLOFON

REDACTIE

M.F. van Leeuwen
(hoofdredacteur),
J.S. van der Ree Doolaard
(eindredacteur),
drs. J.W. van Berkum,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
A. Proos

REDACTIEADRES

Partijbureau, Dinkel 7,
3068 HB Rotterdam
T 010 - 720 07 70
E debanier@sgp.nl
I www.sgp.nl

DIRECTEUR PARTIJBUREAU

drs. J.W. van Berkum
T 010 - 720 07 70
E jwvanberkum@sgp.nl

MANAGEMENTASSISTENTE

mw. A.C. Weerheim
T 010 - 720 07 70
E acweerheim@sgp.nl

ADMINISTRATEUR

mw. M. Westerhout
T 010 - 720 07 70
E mwesterhout@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE, VOORLICHTING EN VORMING (CVV)

W. Doeleman, W. Goudriaan,
mw. C.W. de Jong,
drs. H. Pool en
J.S. van der Ree Doolaard
T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

drs. J.A. Schippers (directeur),
mw. mr. C.A. Everse en
mw. drs. S. Paul
T 010 - 720 07 85,
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

N. Bakker en mw. C.W. Pors
T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

P. Schalk en mr. D.J.H. van Dijk
Binnenhof 22,
2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

mr. C.G. van der Staaij, prof. dr.
E. Dijkgraaf en dr. R. Bisschop
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

drs. B. Belder
T 06 - 224 579 15
E b.belder@planet.nl
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGS- ACTIVITEITEN OOST-EUROPA

K. Knulst
E voe@sgp.nl

VORMGEVING

DTP studio
De Groot drukkerij

LEDENADMINISTRATIE

mw. S.E. van der Elst
E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact
opnemen met Novente:
wdankers@novente.nl

100 JAAR VRIJHEID VAN ONDERWIJS

WE HEBBEN GOUD IN HANDEN!

SJON VAN DER REE DOOLAARD

“We zeggen weleens dat het vroeger allemaal beter was. Dat wordt ook gezegd over het onderwijs. Maar om te beseffen hoe ontzettend groot het goed is dat wij hebben in de vrijheid van onderwijs, wil ik het volgende zeggen: Als je als ouder of leerling vijf minuten in de 19e eeuw zou vertoeven, zou je nooit meer beweren dat het onderwijsklimaat van de 19e eeuw het ideaal is.” Wie zo hoort spreken, kan het vermoeden krijgen dat hier een historicus aan het woord is... Dat vermoeden is juist, want aan het woord is drs. A.A. (Ton) van der Schans.

Ton van der Schans werkt al jaren bij Driestar educatief in Gouda. Daar is hij én volop met onderwijs bezig én volop met geschiedenis. Het verheugt hem dat de vrijheid van onderwijs dit jaar op grote belangstelling kan rekenen. Zo zou het eigenlijk altijd moeten zijn, want het is een groot goed. Het

honderdjarig jubileum kan het besef weer dieper laten wortelen.

Hoe omschrijft u de waarde van vrijheid van onderwijs?

“De vrijheid van onderwijs is een parel die gelegd moet worden in de harten van de huidige en volgende generatie. We hebben

goud in handen! Christelijke politiek is me zeer lief, maar zonder christelijke gezinnen en scholen kunnen we zéker niet.

Hoe zouden we met die vrijheid moeten omgaan?

“Volgens mij omschreef Bas van der Vlies het onderwijs vaak (naar een lezing van

ds. A. Moerkerken) als 'een aangevochten' zaak. Daar kan ik me helemaal in vinden. Het is een groot goed, maar ook een teer, een delicaat goed. Wees er zuinig en trots op. Ga er behoedzaam mee om. Leun niet comfortabel achterover, denkend 'we hebben die vrijheid nu eenmaal en die zal er ook vast wel blijven'. Nee, waak over de eenheid van gezin, kerk en school! We moeten leren om dankbaar te zijn. De vanzelfsprekendheden moeten van ons afvallen en we zouden meer moeten leven vanuit verwondering."

Hoe uniek is onze onderwijsvrijheid?

Wij weten niet half hoe onvoorstelbaar rijk wij zijn. Nergens in de wereld hebben ze een systeem waarbij scholen van een specifieke richting mogen worden gesticht én dat ze gelijk worden bekostigd met de 'openbare scholen'. Er zijn in het buitenland wel staatsscholen die de christelijke signatuur hebben, maar het is staatsonderwijs. De overheid beslist wat er in de leermiddelen staat. De overheid beslist waar de leerkrachten aan moeten voldoen die worden aangenomen. De overheid beslist welke leerlingen wel of niet op een school toegelaten worden. Net zoals bij ons in de 19e eeuw, is er dan sprake van staatsindoctrinatie. In Frankrijk is de scheiding tussen kerk en staat ver doorgevoerd. Daar is totaal geen ruimte voor christelijk onderwijs. De breuk tussen kerk en overheid was bloedig en scherp. Het is een ander klimaat dan in Nederland waardoor

Groen van Prinsterer

daar niet de mogelijkheden zijn die er wel in Nederland zijn gekomen. In Canada is er wel bijzonder onderwijs, maar dat wordt niet bekostigd door de overheid en de eigen bijdrage van ouders is enorm hoog. Engeland en Schotland heb je natuurlijk de Anglicaanse kerk waardoor je zou kunnen zeggen dat de staatsscholen christelijke staatsscholen zijn. Door de

secularisatie is dat echter veel verwaterd.

In Duitsland en Hongarije is er wel subsidie voor christelijke scholen, maar die komt niet via de overheid, maar via de kerk. De formele positie van de kerk is in die landen anders dan bij ons."

Wat moet de SGP'er goed beseffen als het om dit onderwerp gaat?

De SGP is voortgekomen uit de boezem van de schoolstrijd. Omdat uit de Schoolstrijd de verzuiling is voortgekomen.

Om de huidige vrijheid van onderwijs te waarderen, moet je weten wat die vrijheid inhoud en om te weten waarom dat bijzonder is, moet je het verschil weten met hoe het vroeger was. Als ik onderwijsboekjes uit de 19e eeuw doorneem, geeft dat een beeld van die tijd. De wereld van de 19e eeuw is ons vreemd. Het was een tijd waarin je maar één boekje had. De lesmethode uit die tijd was doordrenkt met de verlichtingsgeest. Nederlanders moeten brave burgers worden. Christendom is

Vos CRC te Waalwijk is een landelijk opererend bedrijf gespecialiseerd in het technisch reinigen, renoveren, en conserveren van koel- en warmtetechnische installaties op een verantwoorde en milieuvriendelijke wijze, waarvoor zij dan ook VCA* is gecertificeerd.

In verband met onze bedrijfsgroei zoeken wij een:

ZELFSTANDIG TECHNISCH REINIGER

Interesse? Kijk op www.voscleaning.nl voor meer informatie

Vijzelweg 4 | 5145 NK Waalwijk | T: 0416 692775
www.voscleaning.nl | info@voscleaning.nl

Driesten Harskamp

DE VERBINDENDE BOUWER

Bouwen is samenwerken. Samen. Met elkaar, met opdrachtgevers, met anderen. Het is de kunst van verbinden: de juiste partijen bij elkaar brengen en de juiste krachten bundelen. Als verbindende bouwer doen we dat graag. Zo realiseren we uiteenlopende projecten in woningbouw en utiliteitsbouw. Van grote nieuwbouw tot kleinere onderhoudsklus.

WONINGBOUW & UTILITEITSBOUW

0318 461 651 | www.driesten.nl

- **ROOIWERK**
- **HOUTVERSNIPPEREN**
- **STOBENFREZEN**
- **VERKLEPELEN**

*Heeft u stamhout of snippers?
Bel voor een interessante prijs!*

Tevens afvoer takken en stobben en geschredderd hout.

Bart Kemp
T (030) 601 25 95

www.kempschalkwijk.nl
Email: bartkemp@kliksafe.nl

**LANDSCHAPSONDERHOUD
BOOMROOIERIJ
LOONWERK**

moraal. Met die methodes had je het maar te doen, ook al was je van christelijken huize. In die tijd had je nog de staatsschool en de staat bepaalde dus ook wat je aangeleerd kreeg.

De SGP'er moet ook beseffen dat er voor de 20e eeuw geen leerplicht was. Omdat er nu een leerplicht is, moet je ook voor een school kiezen.

Aan het eind van de 19e eeuw kwam er een grotere behoefte aan scholing en daardoor kwam ook de organisatie van het onderwijs op gang.

In die tijd had je ook de Afscheiding. Je ziet dat mensen uit de kerk gaan, omdat ze niet kunnen leven met 'de leer die aldaar geleerd wordt'. Zo'n dergelijke redenering vindt ook plaats bij het onderwijs. Een voorbeeld

daarvan is de uitspraak van de oerge-reformeerde boer Dirk Hoksbergen uit Wilsum Hij schrijft: "de scholen bint net so bedurven as de karken en zollen wie er uut blieven, maar sturen onse kienders der henne? De Afgescheidenen lieten hun kinderen om die reden steeds vaker thuis.

In het begin van de schoolstrijd was de strijd er niet om de financiële gelijkstelling. Dat speelde pas later, met als climax de wet die in 1917 werd aangenomen. In het begin was de strijd tussen de liberalen aan de ene kant en de confessionelen aan de andere kant nog meer over het ideaal: de vrijheid om dat onderwijs te kiezen dat aansluit op de opvoeding en de levensovertuiging. Concreet is het voor ons: dat er op school hetzelfde wordt geleerd en verteld als in de kerk en in het gezin.

Wat de SGP'er nog meer moet beseffen, is dat de schoolstrijd geen doel was, maar een middel. Als je het breder wilt zien, kom je bij de discussie die altijd weer terugkeert: wat is de verhouding tussen burger en staat? Wat is de verhouding tussen samenleving en overheid? Waar het hier dus om gaat, is dat de samenleving heeft gezegd: overheid, het onderwijs zo inkleuren en vastleggen is geen taak van jullie. Faciliteer het onderwijs zodat de kinderen de kans hebben om in de maatschappij te functioneren en controleer de kwaliteit van het onderwijs. Maar blij af van de manier waarop wij zelf tot die kwaliteit willen komen.

Wat is de rol van Groen van Prinsterer in deze geweest?

Groen was een groot geleerde, een inclusief denker. Als het over het onderwijs gaat, was hij gericht op de ziel van het kind. Hij onderkende de tijdgeest en zag het belang van de vrijheid van onderwijs voor de toekomst van het onderwijs. Door zijn woorden, daden en geschriften mobiliseerde hij de orthodoxen, de gereformeerde gezindte. Groen wilde het onderwijs grondig aanpakken. Hij poetste geen klok op die niet meer liep, maar hij renoveerde het mechanisme waardoor de klok weer kon lopen.

Kunt u wat kruispunten in de geschiedenis noemen?

1806 De eerste landelijke Schoolwet wordt opgesteld. Deze wet was het eindpunt van een ontwikkeling vanaf 1795 waarbij het onderwijs steeds meer een taak werd van de centrale overheid.

1848 In de nieuwe Grondwet wordt het recht op vrijheid van onderwijs vastgelegd. Het zwaartepunt blijft liggen bij de door de overheid bekostigde openbare scholen.

1878 De nieuwe Schoolwet stelde strenge eisen aan onderwijssalarissen, huisvesting van de scholen en werkomstandigheden van het personeel.

1889 De Lager Onderwijswet wordt aangepast, zodat er een mogelijkheid

komt voor bijzondere scholen om subsidie te ontvangen.

1900 Door minister Goeman Borgesius wordt de leerplichtwet in de Tweede Kamer verdedigd. De confessionele partijen zijn fel tegen.

1905 Door het christelijke kabinet onder leiding van A. Kuyper wordt de subsidiëring voor bijzondere scholen uitgebreid.

1917 Bij de grondwetswijziging van 1917 werd vastgelegd dat het bijzonder onderwijs op dezelfde wijze recht had op financiële steun van de overheid als het openbaar onderwijs.

1920 Als gevolg van de grondwetswijziging in 1917 komt de nieuwe Lager Onderwijswet tot stand.

Hoe ziet u de toekomst in deze context?

"Ik ben geen pessimist. Dat is te negatief. Een optimist zou ik me met het oog op de tijdgeest en ons seculiere land ook niet kunnen noemen. Ik ben meer een hoopvolle realist. Ik zie de ontwikkelingen in de samenleving en ben me ervan bewust dat we in de toekomst veren zullen moeten laten. Ons land is in geestelijke zin arm. Laten we vanuit zegeningen die we gekregen hebben, voor anderen tot een zegen mogen zijn. Voor de eigen kring én voor het hele land. We hebben een roeping en verantwoordelijkheid. Daarom moge we bidden en werken. Onze werkplaats is beneden, onze woning is Boven!" ◀

A.A. (Ton) van der Schans

MET RECHT AAN UW ZIJDE

Ruimtelijke Ordening

- begeleiding bij beroep- en bezwaarschriften procedures
- procesvertegenwoordiging
- advisering

MR. L. BOLIER | *juridische adviezen*

Nunspeterweg 25
8075 AA Elspeet
Telefoon (0577) 49 17 54
Telefax (0577) 49 11 06

Ruimtelijke Ordening • Bestemmingsplanwijziging
Milieurecht • Arbeidsrecht • Bestuursrecht

De Grebbe

— TIMMERFABRIEK —

KOZIJNEN

MAATWERK

DEUREN

REMMERDEN 3 3911 TZ RHENEN (0317) 61 27 34

de-grebbe.nl

“PERSOONLIJK BETROKKEN”

“De ondernemers, organisaties en particulieren die ik bedien, voorzie ik niet koudweg van de correcte cijfers. Achter de cijfers gaat een wereld schuil. Mijn klanten waarderen ons objectieve advies. Ik ben er persoonlijk bij betrokken.”

- Accountancy
- Fiscale aangiften
- Administratieve diensten
- Advisering
- Salarisverwerking

Brinkersweg 22, 8071 GT Nunspeet, T (0341) 25 62 64
E info@vandenberggaccountants.nl vandenberggaccountants.nl

Dynamisch werken...
één van de vele oplossingen van De kantoor specialist

De Smalle Zijde 22
3903 LP Veenendaal
0318-551122
info@kantoor specialist.nl
www.kantoor specialist.nl

De kantoor specialist | MET VISIE OP UW WERKPLEK

Praktische beginselen (59)

Artikel 31 (1):

De overheid heeft de plicht zorg te dragen voor een goed uitgeruste en opgeleide krijgsmacht, bestaande uit dienstplichtige en beroepsmilitairen. De taak van de krijgsmacht is de doeltreffende verdediging van 's rijks territorium en belangen waarbij de overheid in bewapening en strategie van oorlogvoering gebonden is aan de in Gods Woord vervatte normen.

DOOR DRS. P.A. ZEVENBERGEN
Hoofdbestuurslid

Heeft de overheid wel een taak op het terrein van defensie? Paulus schrijft toch: "Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten"? (2 Korinthe 10:4) Die tekst gebruikten de wederdopers in de tijd van Guido de Brès om te bewijzen dat de overheid geen ander zwaard paste, dan alleen het zwaard des Geestes. De overheid echter "draagt het zwaard niet tevergeefs", zo schrijft Paulus in Romeinen 13. Dat zwaard legitimeert de defensietaak van de overheid.

ZWAARDMACHT

De overheid is Gods dienares en "een wreekster tot straf dengene die kwaad doet". Zij dient de ongebondenheid van de mensen te bedwingen en alles moet met orde er aan toegaan (art. 36, NGB). Gebed

voor de overheid is nodig "opdat wij een gerust en stil leven leiden in alle godzaligheid en eerbaarheid" (1 Timotheüs 2:2). Guido de Brès spreekt zich duidelijk uit tegen de wederdopers en allerlei oproerige lieden die de overheid verwerpen. Voor de bescherming van haar onderdanen en voor de handhaving van de orde hanteert de overheid haar van God gegeven zwaarmacht. Zowel bedreigingen van binnenuit, als van buitenaf, dienen te worden afgewend. Dat is de roeping van de overheid.

NOODZAKELIJK?

Is een krijgsmacht noodzakelijk? De Heere kan toch ook helpen zonder leger? Het leger van Farao ging letterlijk ten onder zonder dat het volk Israël gestreden had. Daarentegen gaf de Heere Ai in de hand van Israël, maar Hij gebruikte daartoe

dertigduizend strijdbare helden en een hinderlaag. De Heere gaf een grote overwinning door het kleine leger van Gideon (Richteren 7). Slechts één man, Simson, versloeg de Filistijnen (Richteren 16). David voerde de oorlogen des Heeren, maar de Heere streed voor Israël (1 Kronieken 14:15). Rabsaké meldde smalend zonder de Heere opgetrokken te zijn naar Jeruzalem, maar zijn leger werd verslagen door de Engel des HEEREN zonder de inbreng van het leger van Hizkia (2 Koningen 19). Uit de Bijbelse gegevens blijkt dat een leger een wettig middel is om tegen de vijand te strijden. Uit Gods Woord blijkt ook dat de Heere geen leger nodig heeft om de overwinning te geven. Hij is de Machtige Die zonder middelen de overwinning kan schenken. Het is echter Gods gewone weg de middelen te gebruiken. ◀

DOOR J.P. NEVEN
wethouder Krimpenerwaard

Succesvol afval scheiden

Om als gemeente optimaal afval te scheiden is bevoegdheid nodig bij bestuurders, gemeenteraad en het ambtelijk apparaat. Nu deed zich een ultieme kans voor na de herindeling die leidde tot de gemeente Krimpenerwaard: binnen twee jaar moest één wijze van afval inzamelen ingevoerd worden en de tarieven geharmoniseerd. Schoonhoven en Bergambacht hadden al gekozen voor het inzamelstelsel diftar. De gemeente Bergambacht – met diftar – spande de kroon: daar werd in 2014 121 kg restafval per persoon ingezameld, terwijl dat in Vlist – zonder diftar – ruim het dubbele was.

“ALS HET AFVAL GOED WORDT GESCHIEDEN, IS DIT OP LANGERE TERMIJN GUNSTIG VOOR DE TARIEVEN.”

De 'blipvert' is een prachtige manier om veel verschillende afvalsoorten te scheiden

Bij de behandeling van het raadsvoorstel was er unanimititeit: een voorstel om 1,6 miljoen euro te investeren was een hamerstuk. Voor een goede voorbereiding om diftar in te voeren is een jaar voorbereidingstijd genomen: van instemming door de gemeenteraad tot het proefdraaien van het systeem.

Zorg voor een financiële prikkel

Een financiële prikkel zorgt ervoor dat inwoners massaal gaan afval scheiden.

We gaan uit van een vast tarief voor ieder huishouden en een variabel deel. Het is mooi meegenomen als inwoners na een jaar succesvol afval scheiden geld terug krijgen, wat kan oplopen tot enkele tientjes per jaar. Mijn persoonlijke boodschap is daarbij dat als er goed wordt gescheiden, dit op langere termijn gunstig is voor de tarieven. Minder restafval brengt minder kosten met zich mee en hogere opbrengsten voor waardevolle grondstoffen.

Communiceer

Om echt succesvol afval te scheiden is een goed communicatieplan onontbeerlijk. Daarbij is de afdeling communicatie volledig betrokken en wordt er nauw samengewerkt met de mensen van het afval. Gekozen is voor inloopavonden in de kernen, waarbij uitleg plaatsvond over hoe diftar werkt bij laagbouw en hoogbouw en welke container de burger kan kiezen: 140 liter of 240 liter. Daarnaast koos de gemeente voor het

maken van een luxe huis-aan-huisfolder die met enige regelmaat verschijnt. Daarin staan goede tips over het afvalscheiden en wordt iedere keer de kernboodschap uitgedragen: afval scheiden loont.

Faciliteer de inwoner

Om de hoeveelheid PD (plastic afval en drankkartons) te verhogen is besloten tot wekelijkse inzameling daarvan. Dit wordt zeer gewaardeerd door onze inwoners. Dit is kostenneutraal ingevoerd: voor de hogere opbrengsten ontvangt de gemeente hogere inkomsten die de extra kosten volledig dekt. En als extra voordeel aan de uitgavenkant: minder restafval. Daarnaast wordt er een extra mogelijkheid geboden tot afvalscheiding: elke kern heeft één of twee blipverts. Dit is een opvallend stuk straatmeubilair, waarin batterijen, afgedankte mobieltjes, spaarlampen, cd's, adapters en inktpatronen in geworpen kunnen worden en tevens dient als reclamezuil voor onze communicatiecampagne.

Voor heel de gemeente Krimpenerwaard geldt nu ook een takkenroute, snoeiafval kan gebundeld worden aangeboden en wordt thuis opgehaald.

Durf te innoveren

In onze gemeente zijn we sinds 1 april gestart met het project 'blik bij glas', terwijl de regiogemeenten allen PMD (plastic, metalen verpakkingen en drankkartons) inzamelen. Nu was het niet moeilijk om ook te kiezen om metaal bij

Wethouder Neven doet voor hoe het moet

plastic en drankkartons in te zamelen. Maar dit heeft een groot nadeel: bij scheiding gaat veel plastic folie verloren doordat het aan het metaal vastzit. Daarnaast zijn de zakken in aanschaf duurder. We zijn in gesprek gegaan met afvalinzamelaar Cyclus en verwerker SUEZ en kregen groen licht voor een pilot van 9 maanden. Ook hier is een goede communicatie van belang: de campagne "Werp eens een blik in de glasbak" kreeg voldoende media-aandacht. Zowel in de ondergrondse containers voor restafval als de glascontainers zijn 'volmelders' geplaatst. De diepte wordt gemeten en als een container voor 70

procent vol zit, krijgt de afvalinzame-

laar een bericht. Daardoor kan efficiënt gereden worden en vindt er minder milieubelasting plaats. Het levert de eerste drie maanden dit jaar een vermindering van ritten op van bijna 46 procent.

De resultaten

De resultaten zijn hoopgevend: de hoeveelheid restafval is in het eerste kwartaal van 2017 ten opzichte van het eerste kwartaal van 2016 met maar liefst 43,89 procent gedaald, GFT met 34,99 procent toegenomen, PD met 80,39 procent toegenomen. Daarnaast wordt op de brengstations extra papier gebracht, terwijl dit ook nog door verenigingen opgehaald wordt. De ingezamelde hoeveelheid metaal bij glas is ook hoopgevend: het project draait kostenneutraal bij 25 ton inzameling per jaar. In het eerste kwartaal is bijna het dubbele ingezameld van wat er is berekend. Op basis van kwartaal 1 van 2017 komen we dit jaar al onder de landelijke doelstelling van 100 kg restafval per inwoner per jaar. Het zijn mooie resultaten waar ik persoonlijk dankbaar voor ben. ◀

“KERNBOODSCHAP: AFVAL SCHEIDEN LOONT”

Help Chikoni aan eten en (Bijbel)onderwijs!

Chikoni uit Malawi is vijf. Hij woont met zijn broer en moeder in een schamel hutje. Ze hebben het zwaar te verduren vanwege honger. Vader heeft het gezin verlaten. Chikoni moet nu meehelpen om voor het eten te zorgen. Maar hij wil graag naar school! Wilt u kinderen als Chikoni helpen? Geef voor voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbel)onderwijs.

Kijk op stephanos.nl of maak uw bijdrage over op IBAN NL74 RABO 0335 3074 50 t.n.v. Stéphanos, Hendrik Ido Ambacht

www.stephanos.nl
Presentatie? 06 - 301 671 72
of voorlichting@stephanos.nl

Stéphanos

Betrouwbaarheid & exclusieve service

U wilt probleemloos van A naar B

Mudde Kok begrijpt dat. Ons serviceniveau om dat te garanderen is hoog. De gratis haal- en brengservice en ons vervangend vervoer onderstrepen dit. Zo hoeft u nooit stil te staan.

Ruime keuze

Mudde Kok heeft ruim 150 occasions in de showroom en op ons occasionterrein staan. Een proefrit maken, is nog altijd de beste manier om zelf te ervaren of uw favoriete auto aan uw wensen voldoet. Desgewenst kijken wij de auto op de brug met u na.

Scherpe prijzen

Mudde Kok biedt de auto's aan tegen groothandelsprijzen. Dit is mogelijk vanwege de lage kosten en de hoge omloopsnelheid. Bij Mudde Kok geen standaard afleverkosten. Dat maakt ons uniek.

De voordelen van één Mudde Kok auto

- ✓ Ruim aanbod
- ✓ Altijd scherp geprijsd
- ✓ Marktconforme inruilprijs
- ✓ Gratis haal- en brengservice
- ✓ Geen standaard afleverkosten

Kom gerust eens langs, u bent van harte welkom!

MUDE KOK AUTOMOTIVE

De Hors 8
8321 WS Urk
0527 683 388

www.muddekok.nl

Kampert
Las & Constructie

spanten | constructies | hekwerk | trappen

Broekweg 3 | 6739 GT Harskamp
tel. 0318-701055 | info@kampertlasenconstructie.nl

www.kampertlasenconstructie.nl

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING

RENOVATIESLOOP

BOREN & ZAGEN

AFVALCONTAINERS

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

SCHOLEN DIE LEERLINGEN WEIGEREN...

De in artikel 23 verankerde onderwijsvrijheid biedt bijzondere scholen de mogelijkheid het onderwijs conform hun levensbeschouwing in te richten. Dat is een groot goed waar SGP-jongeren maar wat blij mee is. Selectiebeleid van leerlingen is wat ons betreft onderdeel van de vrijheid van onderwijs. Drie veelgehoorde tegenwerpingen worden in dit stuk ontkracht.

DOOR MAARTEN VAN NIEUW AMERONGEN
Politiek secretaris SGP-jongeren

STELLING 1:

Iedereen in Nederland heeft recht op de toegang tot onderwijs, daarom mag een school niemand weigeren.

Het recht op een vrije schoolkeuze betekent niet automatisch het recht op toelating. Net zoals een school kwalitatieve eisen aan een leerling mag stellen ("Is Joep van 11 jaar klaar voor de havo-vwo 1?"), mag de school ook eisen stellen die betrekking hebben op de identiteit van ouders en leerlingen. Dit recht staat vastgelegd in zowel de Wet op het primair onderwijs als in de Wet op het voortgezet onderwijs. Leerlingen weigeren op basis van geloofsovertuiging is niet in strijd met de Algemene wet gelijke behandeling, zoals wel eens beweerd wordt. Als er eisen worden gesteld aan leerlingen die nodig zijn voor de verwezenlijking van de grondslag van de school, is er geen sprake van discriminatie.

STELLING 2:

Nieuwkomers zullen de visie en identiteit van de school vast wel respecteren.

Ongetwijfeld zullen andersdenkenden op korte termijn de visie van de school respecteren. Logisch, dit is immers in het belang van alle betrokken partijen in de school. Als de jaren verstrijken, zal er echter onherroepelijk een kantelpunt gaan komen. Bijvoorbeeld omdat het gedachtegoed van de oorspronkelijke nieuwkomers gangbaar geworden is. Of omdat de nieuwko-

mers zo groot geworden zijn, dat zij in allerlei medezeggenschapsraden machtsblokken kunnen vormen. Christelijke scholen dienen uiterst voorzichtig te zijn met het maken van uitzonderingen in hun aannamebeleid. Het is immers een zeer waarschijnlijk scenario dat de oorspronkelijke identiteit vervaagt, omdat jaren later onduidelijk is op basis waarvan er eerder uitzonderingen gemaakt zijn.

STELLING 3:

Selectie op basis van geloofsovertuiging is een gemiste kans om Jezus te laten zien.

In een ultieme poging om het debat te winnen, wordt dit argument gebruikt. Men zou het een drogreden kunnen noemen. Evangeliseren is immers niet het primaire doel van onderwijsinstellingen. Scholen kunnen echter wel op tal van manieren als middel gebruikt worden om mensen in aanraking te brengen met het geloof. Denk hierbij aan uitwisselingen, gezamenlijke excursies met openbare scholen, sportevenementen en vrijwilligerswerk. Bovendien kan hiermee sociale isolatie van de gereformeerde zuil worden voorkomen, doordat de stap naar de maatschappij bij het volwassen worden niet onnodig groot gemaakt wordt.

Uit Zweden: Tien redenen waarom we christelijke scholen moeten hebben

DOOR FRANK VAN DER MAAS

beleidsmedewerker eurofractie ChristenUnie-SGP

De onderwijsvrijheid verschilt van land tot land. In Zweden openen politici regelmatig de aanval op het bijzonder onderwijs. De Zweedse Raad voor Christelijke Scholen heeft afgelopen december tien redenen geformuleerd waarom het land christelijke scholen moet hebben:

RECHT OP RELIGIEUS ONDERWIJS VASTGELEGD IN VERDRAGEN

Mensenrechtenverdragen, zoals het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, garanderen het recht op onderwijsinstellingen en het recht op onderwijs overeenkomstig de godsdienstige overtuiging.

SAMENLEVING ZONDER BIJZONDERE SCHOLEN IS GEVAARLIJK

De geschiedenis en hedendaagse voorbeelden tonen met beangstigende duidelijkheid de ontwikkelingen in samenlevingen die geen ideologische verscheidenheid in onderwijs toestaan.

CHRISTELIJKE COMPASSIE

Het christendom wordt gekenmerkt door het verlangen om de leefomstandigheden van mensen

te verbeteren, met name in zorg en onderwijs. Dit vloeit voort uit de christelijke overtuiging dat elk mens is geschapen en door God geliefd wordt.

ONVERDRAAGZAAMHEID VAN SECULARISME

Secularisme pretendeert neutraal te zijn, maar schildert godsdienst af als iets irrationeels. Godsdienstonderwijs op Zweedse scholen is niet objectief, maar gestempeld door vooroordelen en een neerbuigende houding.

AGRESSIEF SECULARISME LEIDT TOT EXTREMISME

Strikt seculiere landen die godsdienst uit het publieke leven willen bannen, hebben sterkere polarisatie gecreëerd met toegevoegde extremisme en uitsluiting.

INTEGRATIE DOOR VERTROUWEN

Christelijke scholen hebben succes met de integratie van immigranten door de godsdienstige grondslag. Die boezemt immigrantengezinnen vertrouwen in en maakt een dialoog mogelijk, terwijl veel openbare scholen hen niet bereiken.

DRAGERS VAN BASISWAARDEN

De waarden die zijn vastgelegd

in het Zweedse curriculum worden versterkt door christelijke scholen, omdat die waarden geworteld zijn in de christelijke traditie. De christelijke scholen zijn doortrokken van de waarden die alle Zweedse scholen moeten overdragen.

HISTORIE VAN BIJNA DUIZEND JAAR

In Zweden zijn christelijke scholen een geïntegreerd onderdeel van de samenleving. Ze hebben een belangrijke rol bij het bevorderen van actief burgerschap.

ALLE SCHOLEN ZIJN CONFES- SIONEEL

Alle scholen zijn gefundeerd op bepaalde waarden en daarom confessioneel. Het Zweedse curriculum begint met verschillende uitspraken met confessionele uitgangspunten.

PLAATS VOOR HERSTEL

Veel leerlingen die naar Christelijke scholen komen, hebben moeilijke ervaringen opgedaan op een vorige school. De christelijke school is voor hen een toevluchtsoord. Ze ontmoeten er respect, zodat ze weer in zichzelf en hun talenten gaan geloven. ◀

“CHRISTELIJKE SCHOLEN HEBBEN SUCCES MET DE INTEGRATIE VAN IMMIGRANTEN DOOR DE GODSDIENSTIGE GRONDSLAG.”

PARTIJDAG 2017

Op zaterdag 22 april hield de SGP haar laatste partijdag voordat het 100-jarig jubileum van de partij zal worden gevierd. Honderden bezoekers waren weer naar Hoewelaken gekomen om dit jaarlijkse hoogtepunt mee te maken. Afwisselend was er ruimte voor bezinning en ontspanning, huishoudelijke agendapunten en inhoudelijke verdieping. De SGP heeft uw en jouw komst erg gewaardeerd!

Grote gevulde koeken... Niet om de SGP'ers de mond te snoeren, maar om de sfeer nóg beter te maken.

In de ontvangsthall staan verschillende kramen met informatie en promotiemateriaal.

Verschillende media zijn ook vaste bezoekers van de partijdag. Tussendoor is er dan tijd voor een interview voor de camera's.

Het Wilhelmus, couplet 1 en 6. Dat slaan we natuurlijk niet over.

Het morgenprogramma is vooral huishoudelijk van aard. Het middagprogramma is meer inhoudelijk. Een forum laat zich uit over 'kernwaarden'. Wat houdt bijvoorbeeld 'zachtmoedigheid' in voor de SGP'er?

THEMA:

'LEERGEMEENSCHAP, TUSSEN GRENS EN GRENZELOOS'

HOE GEVEN WE HIER SAMEN VORM AAN?

**Welkom op het VGS-symposium
Kerk en School!**

Sprekers dr. B.J. Spruyt en ds. G.W.S. Mulder

DR. B.J. SPRUYT

In zijn lezing zal dr. Spruyt, vanuit zijn kennis en overzicht van de achterban, ingaan op de historie, en een analyse geven van de actualiteit en het ideaal van de gemeenschap.

DS. G.W.S. MULDER

Bijbelse kaders en lijnen zullen worden gegeven door ds. Mulder. Vanuit de kerkelijke situatie zal hij reflecteren op de leergemeenschap.

**D.V. woensdag 14 juni 2017
12.00 tot 17.00 uur - inloop met lunch**

De kosten bedragen 65 euro.
Locatie: Hervormd Centrum De Parel,
Talmastraat 9
te Hardinxveld-Giessendam

Ga voor het programma en
aanmelden naar:

WWW.VGS.NL/SYMPOSIUM

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

HEBBEN DEBATTEN NUT?

Normale mensen¹ vragen me wel eens: "Hebben de debatten in de Tweede Kamer eigenlijk wel nut?" En je hoort ze bijna denken: "Nee!" Mijn antwoord luidt dan ook altijd: "Nee!" Ik ben nu eenmaal een populist², en ik spreek graag de waarheid. Debatten hebben eigenlijk geen nut.

Daarbij past onmiddellijk een kanttekening. Want ik wil natuurlijk geen ruzie met de Kamerleden die dag in dag uit bij de debatten zitten, en ik wil al helemaal geen ruzie met de charmante Kamervoorzitter. De mensen in het land die vragen naar het nut van debatten, bedoelen daarmee: overtuigen Kamerleden elkaar weleens? Het gemene volk³ denkt namelijk dat debatten gehouden worden om anderen te overtuigen van de juistheid van jouw eigen mening.

OPRECHT

Die gedachte is zo gek nog niet. Want vroeger was dat inderdaad zo. Zelf heb ik het gelet op mijn ouderdom niet meer meegemaakt, maar in de 19e eeuw debatteerden de hoogmogende heren die het denkend deel der natie vertegenwoordigden in Die Haghe met elkaar met de oprechte bedoeling om de ander met argumenten tot nadenken te stemmen en over te halen jouw standpunt te steunen. De Tweede Kamer bepaalde haar standpunt tijdens de debatten.

Dat veranderde toen aan het eind van de 19e eeuw de eerste politieke partijen

ontstonden. De eerste partij was die van Abraham Kuypers, de ARP. Daarna volgden al redelijk snel de andere partijen. Wat we toen zagen was dat meningen niet meer in de vergaderzaal werden gevormd, maar in de fractiekamers van de partijen. De debatten veranderden dan ook van karakter. Het ging niet meer om óvertuigen, maar om gétuigen. Het nut is nú dat partijen hún geluid laten horen.

Is dat erg?
Ik denk het niet.

Dat illustreer ik graag aan de hand van een debat dat in de Tweede Kamer werd gehouden ergens in 1967 ofzo. Tijdens dat debat stonden tegenover elkaar premier De Jong, een ervaren en wijs man, en de oprichter van D'66, Hans van Mierlo, een jonge hond die nog groen achter de oren was en allerlei wilde plannen en ideeën had.

BEZONKEN

De Jong was na een carrière bij de marine 'aan lagerwal geraakt' (zoals hij het zelf zei) in de politiek, eerst als staatssecretaris, daarna als minister van Defensie, en dáár weer na als minister-president. Een man met humor ook. Toen Van Mierlo met veel omhaal van woorden betoogde dat Nederland een minister-president nodig had die zowel bezonken als voortvarend was, stak De Jong z'n vingertje op en zei bedeesd: "Maar dan hebt u aan mij een goeie,

Oud-premier P.J.S. (Piet) de Jong, hier als kapitein-ter-zee van de Koninklijke Marine

want ik ben onderzeebootkapitein geweest. Bezonken en voortvarend!"

De hele zaal lag dubbel natuurlijk.

Maar het mooist was de nuchtere opmerking van premier De Jong nadat de D'66-voorman voor de zoveelste keer met allerlei argumenten betoogde dat hij gelijk had en de rest niet. We moeten elkaar toch kunnen overtuigen? riep Van Mierlo bijna wanhopig, de handen ten hemel heffend. Waarop De Jong met een stalen gezicht zei: "Maar mijnheer de voorzitter, als de heer Van Mierlo en ik elkaar in dit debat zouden weten te overtuigen, dan zouden we toch helemaal niks zijn opgeschoten, want dan zouden we wéér tegenover elkaar staan."

Geniaal! ◀

¹ De definitie van 'normale mensen' die ik hanteer is: mensen die niet aan het Binnenhof werken.

² De definitie van 'populist' die ik hanteer is: iemand die normale mensen (zie boven) naar de mond praat.

³ De definitie van 'gemeen' die ik hanteer is een oude definitie die wat in onbruik is geraakt. Vroeger werd met gemeen bedoeld: gewoon, of ook wel: algemeen, normaal. Je vindt die uitleg nog terug in het woord 'gemenebest', het goede voor iedereen.

“Hoe komen wij aan een voordelige hypotheek?”

LET OP! Wilt u een hypotheek zonder verzekeringen? Ook dit kunnen wij voor u verzorgen.

TIP Vraag naar onze speciale rentetarieven voor nieuwbouw.

“Profiteer nu van de historisch lage hypotheekrente.”

Starter op de woningmarkt of doorstromen naar een grotere woning? Uw huis verbouwen of hypotheek oversluiten? Begin met een goed gesprek bij Van Ommeren Financieel Advies. Wij weten de weg in de financiële wereld en verzorgen graag uw hypotheek. Maak een afspraak voor een adviesgesprek.

Verantwoord en voordelig!

Hypotheek
Financieringen
Oudedags-
voorzieningen
Sparen

van Ommeren
FINANCIËEL ADVIESBUREAU